

ZöldÁram cikksorozat 7.

Baji-Gál Imréné Sarvas Nóra*:

Megújuló energiatermelés: van élet a KÁT és METÁR után?

A ZöldÁram cikksorozat előző részeiben bemutattuk azt a számos makrogazdasági, társadalmi és vállalkozásfejlesztési előnyt, amit a hazai megújulóenergia-termelés térnyerése hozhat a következő években. Ezek mind az áramfogyasztók, mind az energiatermelők oldalán megjelennek, fontos, hogy a két oldal oly módon kapcsolódjon össze, ami mindezen előnyök kiaknázását lehetővé teszi. Ennek eszközei lehetnek a hosszú távú vállalati áramvásárlási szerződések (corporate PPA-k), melyek állami vagy szabályozói beavatkozás nélküli szabadpiaci szerződéskötést tesznek lehetővé a megújuló energia termelői és fogyasztói között.

Magyarországon a megújuló energia terjedése 2016-tól kezdődően vett lendületet a termelési eszközök (pl. napelempanel) csökkenő árának és a villamosenergia kötelező átvételi rendszere (KÁT) kedvező feltételeinek köszönhetően, amelyben a Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító (MAVIR) Zrt. fix támogatott áron vette át az erőművek által termelt megújuló villamosenergiát.

Ezt 2019-ben követte a Megújuló Támogatás Rendszer (METÁR, amelynek első tenderét ez év szeptember 19-én írták ki), melyben a kötelező átvételt szabadpiaci értékesítés, a fix árat pedig egy a piaci értékesítési árhoz adódó prémium rendszere váltotta fel. Az új rendszer nagy lépést tett a piaci energia értékesítés felé, azonban még ennél is nagyobb hatása volt az elmúlt időszak energiapiaci fejleményeinek: a megemelkedett áramárak az addigi logikát felborítva a KÁT és METÁR rendszer elhagyására sarkallták a befektetőket és élénk kereslet jelent meg a corporate PPA-k iránt.

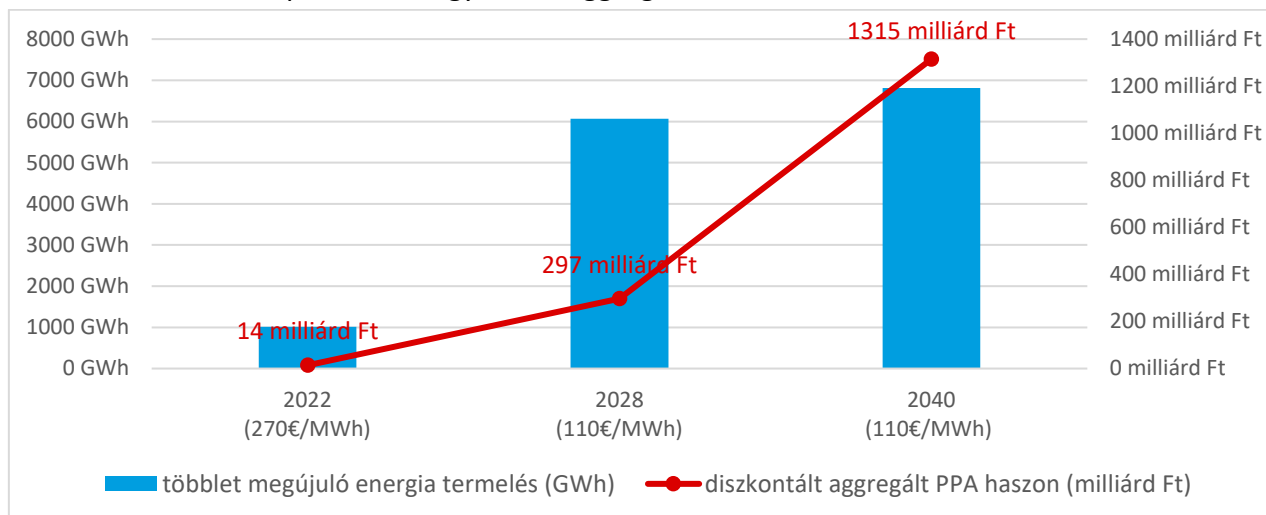
Melyek a corporate PPA előnyei?

Az energiafogyasztó vállalatok számára a megújuló energia PPA szerződések elsődleges előnye az energiaköltségek stabilizálása. Az időjárásfüggő megújuló energiatermelés előnye, hogy nem igényel fűtőanyagot, a telepítést követően további nyersanyagigény nélkül termel energiát. Ez függetleníti a működési költségeket a nyersanyag árak és a devizaárfolyamok ingadozásától. Az erőművek működési élettartama jellemzően 20 év feletti, ezért a telepítés egyszeri költségeit követően hosszú távon képesek stabil áron termelni. Azok az energiafogyasztó vállalatok, melyek ezen energiatermelési kapacitásokat hosszú távú PPA szerződések keretében kötik le, biztosíthatják energiaellátásuk egy részét, függetlenül a makrogazdasági vagy energiapiaci turbulenciáktól. Ez a vállalatok számára stabilabb működési költségeket szavatol, ami lényeges előnyt jelenthet árazási versenyekben, és hozzájárulhat a hazai termékek árstabilitásához, ezáltal az infláció szempontjából is előnyös hatással bírhat.

A megújuló energia PPA szerződések emellett jelentősen csökkenthetik a magyar vállalatok termelési költségeit is. Bár az időjárásfüggő megújuló a legtöbb termelő vállalat energiafogyasztását nem tudják teljes mértékben fedezni, hiszen a termelési és a fogyasztási profil napszakonként és évszakonként is eltérhet, még az energiafogyasztást részlegesen fedező PPA

szerződések is jelentős megtakarítást eredményezhetnek nemzetgazdasági szinten: 70 euró/kWh áron rögzített PPA szerződésekkel a magyar vállalatok 2022 évben akár 14 milliárd forintot spórolhattak volna a rezsiköltségeken. Ha a megújuló erőmű kapacitások intenzív bővülése kitart és 2028. évben eléri a 12 GW-ot, majd 2040-ben a 17 GW-ot, akkor hosszú távon 110 euró/kWh áram árral számolva akár 1300 milliárd forint feletti összeg is megtakarítható lenne (1. ábra).

1. ábra: Szabadpiaci áramfogyasztók aggregált haszna 70 euró/kWh PPA ár mellett

Forrás: Zéró Karbon Központ, MNB

A hosszú távú PPA struktúrák terjedése élénkítené a megújuló energia beruházások piacát, ami külföldi működőtőkét is vonzana. A megújuló erőmű beruházások megtérülési ideje hosszú (legalább 15 év), ezért a magántőke számára akkor lehet vonzó befektetés, ha a bevéeltermelő képessége is legalább ilyen hosszú távra biztosított. A hosszú távú PPA szerződések a beruházások bevételeit kiszámíthatóvá teszik, ami nem csak a befektetők, hanem a hitelező bankok oldaláról is elvárás. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján ilyen struktúrákban állami támogatások nélkül, magántőkeből képesek megvalósulni a megújuló erőmű beruházások. Ezek ráadásul jelentős részben külföldi működőtőkét is vonzottak, tehát kiszámítható pénzügyi feltételek esetén a további beruházások az FDI beáramlás új motorjává válhatnak.

A megújuló energiapiacból egy új gazdasági ágazat is kinőhet, ami a gazdasági növekedést is segítheti. A megújuló erőmű beruházások bővülésébe magyar kivitelezői, beszállítói és üzemeltetői kör kapcsolódhat be. Ezzel számos új műszaki és építési jellegű munkahely jöhet létre, mely fenntarthatóbb területen hasznosíthatja az akár az ingatlanszektorban ciklikusan felszabaduló kapacitásokat. A megújuló energiatermelés egész Európában kiemelt jelentőséggel bír: az Európai Unió ezzel kapcsolatos fejlesztési terve, a REPowerEU keretében például 300 milliárd euró finanszírozás jut majd ilyen fejlesztésre. Ebben a fellendülő iparágban a magyar szaktudás és beszállítói kapacitások akár nemzetközi igények kiszolgálására is alkalmasak lehetnek.

Mi segítheti elő a corporate PPA-k terjedését?

A corporate PPA szerződésekre meghatározó hatást gyakorolnak a vevői fizetési kockázatok. A szerződések fogyasztói oldalát képviselő vállalatok energiaigényét és fizetőképességét is

befolyásolják a gazdasági ciklusok és a jogszabályi változások, ezért a legtöbb vállalat csak rövidebb idejű áramvásárlási szerződések megkötésére képes és nyitott. Az energiakereskedelmi piacon az éves szerződések jellemzők, a megújuló erőmű beruházások megtérülésének időtávján azonban ez jelentős nyitott értékesítési kockázatot jelent. Ezt a rizikót igyekeznek kezelni a banki elvárások, melyek hosszú távú, a banki finanszírozás futamidejét közelítő vevői szerződéseket tesznek szükségessé, erre azonban kevés vállalati fogyasztó alkalmas. A magyarországi corporate PPA piac fejlődését nagyban segítené egy olyan támogatási, garancia vagy finanszírozási rendszer, ami a vevők fizetési kockázatát kezelné banki és beruházói szempontból.

Amennyiben a költségvetési folyamatok engedik, érdemes lehet megvizsgálni az energiaellátók különadóját is, amely a villamosenergiáról szóló törvény szerinti termelői engedélyesekre is érvényes, a KÁT és METÁR rendszerben értékesítő termelők (50 MW beépített teljesítmény alatt) kivételével. Egy, pusztán az energiatermelésben működő vállalkozás ezt az adózás előtti eredmény terhére 41 százalékos kulccsal fizetendő kiadást csak úgy tudja kitermelni, ha az energiaértékesítési árakban érvényesíti. Ez viszont versenyhátrányt okoz az itthon megtermelt energia számára az importtal szemben.

Miért jobb a PPA, mint a jelenlegi rendszerek?

Mint a ZöldÁram cikksorozatban korábban megállapítottuk, a helyben megtermelt megújuló energia terjedése mind energiaszuverenitásunk, mind gazdasági szempontokból előnyös. Ez a korábbi, támogatott KÁT és METÁR rendszerekben is megvalósult. Miért fontos tehát a corporate PPA piac fejlődése? A válasz egyszerű: mert nem szükséges hozzá támogatás, sem állami vagy szabályozói beavatkozás. A jelenlegi energiaárak mellett már piaci alapon is kifizetődő lehet az időjárásfüggő megújuló energia értékesítése. A szabadpiaci PPA szerződéseket akadályozó tényezők elhárulásával számos szereplő beléphetne a megújuló energia termelői és fogyasztói piacára is, és egy olyan egészséges verseny jöhetne létre, ami új lökést adhatna a hazai megújuló energia piac fejlődésének.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank Fenntartható pénzügyek főosztályának tanácsadója*

„Szerkesztett formában megjelent 2023. szeptember 5-én a VG.hu oldalon.”